

บทที่ 4

ผลการวิจัยด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในบทนี้จะรายงานผลคะแนนที่ได้จากการให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดท้ายบท หลังจากผ่านการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละบทแล้ว ซึ่งคะแนนดังกล่าวจะนำไปวิเคราะห์แปรผลเป็น “ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา” โดยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุ หรือปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากหรือน้อย ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้จึงแบ่งการรายงานผลเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 4.1 สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังจากผ่านการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- 4.2 ปัจจัยทางกระบวนการเรียนการสอน ที่มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

4.1 สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังจากผ่านการเรียนการสอน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ในตารางที่ 2, 3 และ 4 (บทที่ 3) เห็นได้ว่า หลังจากผ่านกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาแล้ว มีการทำ “แบบฝึกหัดท้ายบท” ทุกครั้ง ซึ่งหากนักศึกษา สามารถทำคะแนนได้ 80% ขึ้นไป ได้วิเคราะห์ดีใจความว่า เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความเข้าใจในเนื้อหาในระดับ “ดีมาก” โดยคะแนน และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ได้วิเคราะห์ลดหลั่นกันไปตามลำดับ ดังนี้

- นักศึกษาที่ได้คะแนนมากกว่า 80% เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความเข้าใจ ระดับ “ดีมาก”
- นักศึกษาที่ได้คะแนน 70-79% เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความเข้าใจ ระดับ “ดี”
- นักศึกษาที่ได้คะแนน 60 – 69% เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความเข้าใจ ระดับ “ปานกลาง”
- นักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า 60% เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านความเข้าใจ ระดับ “ควรปรับปรุง”

จากวิธีการแปรผลดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 5 นี้

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของนักศึกษา
แยกแยะตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละบท

บทที่ / เนื้อหาบทเรียน	จำนวนร้อยละของนักศึกษา แยกตามระดับผลสัมฤทธิ์				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	รวม
บทที่ 1/1.1 สารคดีและงานเขียนประเภทอื่น ๆ	41.37	20.68	27.58	10.34	100%
บทที่ 1/1.2 ลักษณะสำคัญของสารคดี	64.00	16.00	4.00	16.00	100%
บทที่ 2 การมองสถานการณ์ให้เป็นสารคดีฯ	59.25	14.82	0.00	25.93	100%
บทที่ 3 การรวบรวมข้อมูลและการเขียน Plot	39.28	35.71	21.42	3.57	100%
บทที่ 4 โครงสร้างสารคดี	13.04	13.04	17.39	56.52	100%
บทที่ 4/4.1 ชื่อเรื่องและนำเรื่อง	56.52	17.39	8.69	17.39	100%
บทที่ 4/4.2 การเดินเรื่อง	37.50	33.33	12.50	16.66	100%
บทที่ 4/4.3 ส่วนสรุปเรื่อง	61.90	23.80	14.28	0.00	100%
บทที่ 5/5.1 กลวิธีการเขียน	66.60	16.66	11.11	5.55	100%
บทที่ 5/5.2 คุณลักษณะของสารคดี	47.06	17.64	23.53	11.76	100%
บทที่ 6/6.1 วิจารณ์แก่นเรื่องและโครงเรื่อง	30.00	30	20.00	20.00	100%
บทที่ 6/6.2 วิจารณ์โครงสร้างสารคดี	50.00	31.25	12.50	6.25	100%
บทที่ 6/6.3 คุณลักษณะ / กลวิธีการเขียนสารคดี	55.55	16.66	22.22	5.55	100%

จากตารางที่ 5 เห็นได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละบทเรียนในระดับ “ดีมาก” โดยกระบวนการเรียนการสอนในบทที่ 5/5.1 ทำให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ “ดีมาก” มากที่สุด คือ ร้อยละ 66.60 ตามด้วยลำดับที่สองและสามคือ กระบวนการเรียนการสอนในบทที่ 4/4.3 และบทที่ 2 เป็นร้อยละ 61.90 และ 59.25 ตามลำดับ ส่วนกระบวนการเรียนการสอนในบทที่ 4 นั้น เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยที่สุด เพราะมีนักศึกษาเกินครึ่ง คือร้อยละ 56.52 เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ “ควรปรับปรุง” ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากหรือน้อยนั้น จะได้วิเคราะห์ในหัวข้อ 4.2 ต่อไป

4.2 ปัจจัยทางกระบวนการเรียนการสอนที่มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

หากประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวิเคราะห์จากคะแนนแบบฝึกหัดเพียงอย่างเดียว เห็นได้ว่า ในภาพรวมแล้ว กระบวนการ PAR ส่งผลให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างดี อาจมีกระบวนการบางบทเรียน ที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์มากบ้าง น้อยบ้างแตกต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจาก ในแต่ละบทเรียนนั้น ผู้สอนได้ใช้วิธีการศึกษาบทเรียน (กระบวนการในช่วง Study) แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 6 นี้

ตารางที่ 6 แสดงวิธีการศึกษาบทเรียน (Study) ที่ใช้ในการเรียนการสอนแต่ละบท

บทที่ / เนื้อหาบทเรียน	วิธีการศึกษาบทเรียน (Study)
บทที่ 1/1.1 สารคดีและงานเขียนประเภทอื่น ๆ	ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 1/1.2 ลักษณะสำคัญของสารคดี	อภิปราย “ประเด็นปัจจุบัน” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 2 การมองสถานการณ์ให้เป็นสารคดี	ศึกษาดำเนินการทำกิจกรรมแบบอุปมา และ อภิปราย “สถานการณ์จริง” พร้อมกับ ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 3 การรวบรวมข้อมูลและการเขียนโครงเรื่อง	ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 4 โครงสร้างสารคดี	ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 4/4.1 ชื่อเรื่องและนำเรื่อง	ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 4/4.2 การเดินเรื่อง	ศึกษา “สารคดีจริง” เพื่อเรียนรู้บทเรียน

การเรียนการสอนด้วยกระบวนการ PAR แต่ละบทเรียน มี 3 ขั้นตอน คือ Study – Reflection – Action ดูรายละเอียดได้ในบทที่ 2 และ 3

ตารางที่ 6 แสดงวิธีการศึกษาบทเรียน (Study) ที่ใช้ในการเรียนการสอนแต่ละบท

บทที่ / เนื้อหาบทเรียน	วิธีการศึกษาบทเรียน (Study)
บทที่ 4/4.3 ส่วนสรุปเรื่อง	ศึกษา "สารคดีจริง" เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 5/5.1 กลวิธีการเขียน	ศึกษา "สารคดีจริง" เพื่อเรียนรู้บทเรียน
บทที่ 5/5.2 คุณลักษณะของสารคดี	นักศึกษาไปศึกษาเนื้อหาเองทั้งหมด แล้วนำมาสอนเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนต่อ
บทที่ 6/6.1 วิจารณ์แก่นเรื่องและโครงเรื่อง	ศึกษา "บทวิจารณ์" แล้วสรุปเนื้อหาพร้อมกัน
บทที่ 6/6.2 วิจารณ์โครงสร้างสารคดี	ศึกษา "บทวิจารณ์" แล้วสรุปเนื้อหาพร้อมกัน
บทที่ 6/6.3 คุณลักษณะ / กลวิธีการเขียนสารคดี	ศึกษา "บทวิจารณ์" แล้วสรุปเนื้อหาพร้อมกัน

ลักษณะการศึกษาเนื้อหาในแต่ละบทเรียนที่แตกต่างกัน ดังตารางข้างต้น เมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแล้ว ทำให้เกิดข้อค้นพบบางประการ ดังนี้

4.2.1 ศึกษาจากเอกสารก่อนแล้วค่อยสรุปบทเรียน ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างดี

วิธีการศึกษาบทเรียนส่วนใหญ่เป็น "การศึกษาจากเอกสารก่อน" (ดังตารางที่ 4.2) แล้วค่อยสรุปบทเรียนร่วมกันในช่วงต่อไป (คือ ช่วง Reflection) ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่ดีที่จะทำให้ นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในแต่ละบทเรียนค่อนข้างมาก เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในภาพรวมแล้วอยู่ในระดับ "ดีมาก" เป็นส่วนใหญ่ ดังที่รายงานไปในข้อ 4.1

4.2.2 เนื้อหาต้องไม่ซับซ้อน ไม่รวบรัด จึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ดี

แม้วิธีการศึกษาบทเรียนจะใช้ "วิธีการศึกษาจากเอกสารจริง" ในเกือบทุกบท (ยกเว้นบทที่ 5/5.2) ซึ่งหากดูในภาพรวม อาจวิเคราะห์ได้ว่า การศึกษาดังกล่าวส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างดี แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้น ก็ไม่ได้อยู่ในระดับ "ดีมาก" เสมอไป โดยเฉพาะในบทที่ 4 ที่มีนักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยมาก คืออยู่ในระดับ "ควรปรับปรุง" ถึงร้อยละ 56.52 ทั้งนี้ เมื่อกลับไปดูเนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน บทที่ 4 นั้น พบว่า เป็นเนื้อหาที่เยอะเกินไป คือ เป็นเนื้อหาเรื่องโครงสร้างสารคดี ซึ่งประกอบไปด้วยหัวข้อย่อยอีก 4 หัวข้อ ได้แก่ ชื่อเรื่อง นำเรื่อง การเดินเรื่อง และสรุปเรื่อง ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่า กระบวนการ PAR ไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในบทที่มีเนื้อหาเยอะ หรือมีเนื้อหาที่มีหัวข้อย่อย ๆ ซับซ้อนลงไปมากนัก เช่นเดียวกับการเรียนการสอนในบทที่ 3 และ บทที่ 4/4.2 ที่มีเนื้อหาเยอะ ทำให้นักศึกษาเกิดผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ “ดีมาก” น้อยกว่าบทอื่น ๆ (แม้จะเกิดผลระดับ “ดีมาก” มากกว่าระดับอื่นแล้วก็ตาม) คือร้อยละ 39.28 และ 37.50 ตามลำดับ

ในกรณีของบทที่ 4 ผู้สอนได้ให้นักศึกษาเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง โดยแบ่งหัวข้อที่จะให้เรียนรู้ ออกเป็น 3 ครั้ง ด้วย “วิธีการศึกษาจากเอกสารจริง” เช่นเดิม (แบ่งเป็น 4.1 ชื่อเรื่องและนำเรื่อง 4.2 การเดินเรื่อง และ 4.3 ส่วนสรุปเรื่อง) ผลที่ได้คือ นักศึกษาสามารถเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้ เป็นอย่างดี เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมากถึงร้อยละ 56.52 37.50 และ 61.90 ตามลำดับ อันส่งผลต่อการออกแบบการเรียนการสอนในบทต่อ ๆ มา คือบทที่ 5 และ 6 โดยผู้สอนได้แบ่งหัวข้อให้เรียนรู้ในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่งทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีเช่นกัน

แต่สำหรับบทที่ 3 และ 4/4.2 ผู้สอนไม่ได้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ซ้ำอีกครั้ง เนื่องจากเมื่อนำจำนวนนักศึกษาที่เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ “ดีมาก” และ “ดี” มารวมกันแล้ว ได้จำนวนเกินร้อยละ 60 คือ 74.99 และ 70.83 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ต้องเรียนซ้ำอีก ตามที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3

4.2.3 *ต้นไม่ดี ปลายก็ไม่ดี*

ในเรื่องของ “ต้นไม่ดี ปลายก็ไม่ดี” นี้ เห็นได้ชัดในบทที่ 3 และ บทที่ 6/6.1 ซึ่งมีเนื้อหาในการเรียนการสอนคาบเดียวกัน คือ ในบทที่ 3 เรียนรู้เรื่องการรวบรวมข้อมูลและการเขียนโครงเรื่อง และในบทที่ 6/6.1 คือการวิจารณ์แก่นเรื่องและโครงเรื่อง เมื่อนักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบทที่ 3 ไม่สูงมาก (ระดับ “ดีมาก” เพียงร้อยละ 39.28) คือนักศึกษายังเข้าใจเรื่องการเขียนโครงเรื่อง ไม่แจ่มแจ้งนัก ก็ทำให้ไม่สามารถวิจารณ์โครงเรื่องในบทที่ 6/6.1 ได้ไม่มากนักเช่นกัน ทำให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับ “ดีมาก” เพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ดังนั้น จึงเป็นข้อเรียนรู้ว่า หากจะให้นักศึกษาเรียนรู้เนื้อหาที่เชื่อมโยงกันแบบนี้ ควรจะให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระดับ “ดีมาก” เป็นจำนวนที่มากกว่าร้อยละ 39.28 ตั้งแต่บทแรกที่เรียน เพื่อจะให้เกิดความเข้าใจในบทต่อมาได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น

4.2.4 *หากให้ศึกษาเอง และสอนกันเอง ก็พอทำได้*

ในการเรียนการสอนบทที่ 5/5.2 ใช้วิธีการศึกษาบทเรียนแบบให้นักศึกษาไปศึกษาเนื้อหาเองทั้งหมดแล้วนำมาสอนเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนต่อ ปรากฏว่าทำให้นักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนระดับ “ดีมาก” จำนวนร้อยละ 47.06 แสดงว่า วิธีการศึกษาบทเรียนแบบนี้ สามารถนำมาใช้ได้ดีในระดับหนึ่ง แม้จะไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ระดับ “ดีมาก” เป็นจำนวนสูงกว่าบทอื่น ๆ ก็ตาม